

JOSEP MARIA CASALS
MANEL LLUÍS CASALS

La fiula

El Sotet d'en Josep

Il·lustracions
d'ANGELINA MIRÓ

Pròleg de
RAMON PRAT I PONS

25^{anys}
llegint junts

Pagès editors
LLEIDA, 2015

© del text: Josep Maria Casals i Jové i Manel Lluís Casals i Jové, 2014

© del pròleg: Ramon Prat i Pons, 2015

© de la coberta: Laura Casals i Roset, 2015

© de les il·lustracions: Angelina Miró i Teixidó, 2015

© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2015

Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida

www.pageseditors.cat

editorial@pageseditors.cat

Primera edició: març de 2015

ISBN: 978-84-9975-604-2

DL L 331-2015

Impress a Arts Gràfiques Bobalà, SL

www.bobala.cat

« imprès a **lleida** »

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.

Apunta alt, tira lluny, la teua
meta són les estrelles i mentre
passos pel Sotet, *aurix* la fiula,
xiula, confia i reparteix rialles.*
PERICO

Als nostres pares, que amb el seu exemple ens han ensenyat
totes les coses que hem necessitat sense
dir-nos quasi cap paraula.

* Inscripció homenatge als miners. Plaça de Santa Bàrbara, de la Granja d'Escarp.

PRÒLEG

On hi ha aigua hi ha vida. Una de les sensacions més agradables es produeix si, quan estem assedegats, podem beure uns glops d'aigua fresca. Els camps, també, necessiten l'aigua i, quan plou o són regats, es cobreixen d'una simfonia de colors verds. Per això és important canalitzar l'aigua, per tal que pugui arribar a les nostres cases i també pugui amarar els nostres camps, per petits que siguin, com ho és un *sotet*.

Els pagesos de l'horta connecten els reguerons dels seus camps al canal principal d'aigua, i quan aixequen la tapa dels bancals, dóna pas a l'aigua que rega totes les plantes. A la comarca del Baix Segre, aquesta tapa, que s'apuja i deixa passar l'aigua per regar els bancals, l'anomenen *fiula*.

El llibre *La fiula. El sotet d'en Josep* dels germans Josep Maria Casals i Manel Lluís Casals, fills d'en Josep Casals i de la Teresa Jové, utilitza aquesta metàfora de la *fiula* per oferir cent diàlegs de seny (fiules), acompanyats de dues-centes seixanta fiuletetes (refranys), extretes de la saviesa popular rural i apreses dels seus pares en la seva infància. El llibre conté nombroses il·lustracions de l'Angelina Miró, que enriqueixen els continguts amb un simbolisme pedagògic i estètic.

En llegir el llibre, el lector s'adonarà que cada “fiula” —i també les “fiuletetes”— són alenades d'aigua fresca que donen resposta a les grans preguntes concretes de la vida i que, com afirmen els autors del llibre, busquen respostes vitals *al perquè de les coses*.

Les persones passem per quatre etapes al llarg de la vida. En primer lloc, en la infància i adolescència, vivim l'etapa de *créixer* en el cos, en la intel·ligència, en l'afectivitat, etc. La segona etapa, la podem anomenar la del temps de

lluitar, i consisteix a obrir-se pas en la societat mitjançant la professió, la formació d'una família i anar fent unes opcions polítiques, socials, culturals i religioses, etc. La tercera etapa consisteix a *crear* i és l'intent de deixar algun rastre en la societat i en el món. La quarta etapa se centra a *contemplar* allò essencial, que s'ha anat sedimentant en la recerca de la veritat i de l'amor, i que ha esdevingut la riquesa interior. El llibre *La Fiula. El Sotet d'en Josep*, dels germans Casals, resultat de deu anys de reflexió, justament, és un llibre elaborat en l'etapa *contemplativa* de la vida.

En llegir el manuscrit del llibre m'ho he passat molt bé i estic ben segur que el lector també ho fruirà, perquè les fiules i fiuletetes ofereixen un gran ventall de pensaments i llums de saviesa, a l'entorn de tots els aspectes de la vida humana i, especialment, dels sentiments més genuïns de l'ésser humà: la por, l'alegria, la tristesa, treure el geni i, especialment, l'afecte. A més a més, podem afegir que es tracta d'una lectura que no cal fer-la tota seguida, sinó que hom pot llegir cada fiula segons els interessos i les necessitats del moment.

Les fiules tenen el doble encert de la profunditat i de la senzillesa. Efectivament, els autors del llibre posen en relleu un model de pensament, que és el propi de la *pagesia intel·ligent i il·lustrada* (ambdós autors del llibre han estat professionals enginyers i, doncs, amb una formació universitària), però que han tingut el seny de no desclassar-se del món rural de la seva infància. Són fills d'aquella generació de pares dels anys 50 i 60 del segle passat, que varen descobrir la importància de la formació i varen enviar els fills a la universitat. Els autors expressen aquesta realitat quan recorden amb agraïment que llurs pares els deien: “estudieu, que la terra sempre és aquí i ja la trobareu”. Tots recordem la importància d'aquest model de pagesia intel·ligent i no desclassada, amb figures emblemàtiques com la del papa Joan XXIII, que al mateix temps que va esdevenir un referent i un líder mundial mai no va perdre el tarannà i la saviesa rural. Com afir-

men els germans Casals, d'aquesta manera varen aprendre a estimar *el Déu de la terra* i, podem afegir, del Déu de la vida i de la quotidianitat.

D'altra banda, aquest llenguatge és força antic, perquè ja fou utilitzar en tradició bíblica del llibre dels Salms, el llibre de la Saviesa, o el dels Proverbis, entre d'altres. L'Evangeli també respon a aquesta saviesa popular en l'ús del llenguatge pedagògic de les paràboles i en el del missatge de les benaurances. Aquest llenguatge tradicional ha estat el propi de l'expressió de la fe viva, manifestada en l'esperança i realitzat en l'amor. De fet, respon a un tarannà i un estil de vida que ajuda a apreciar el valor de les coses senzilles i essencials de la vida.

Els autors també han encertat en l'opció d'emprar el llenguatge oral de la Franja, que conec força bé, a causa dels vuit anys que vaig tenir el goig de viure-hi. Si el lector desconeix les particularitats del llenguatge de la Franja de Ponent trobarà un bon ajut en la comprensió d'aquest llenguatge oral mitjançant el vocabulari específic que hi ha al final del llibre.

La intel·ligència rural no és ni millor ni pitjor que la intel·ligència universitària o la intel·ligència obrera, sinó que enriqueix el patrimoni cultural comú de la humanitat des d'una altra perspectiva vital. No ofereix el discurs teòric, propi de la cultura universitària, ni la incidència concreta social de la cultura obrera sinó que respon a la cultura de la natura i de la quotidianitat.

Les nombroses il·lustracions gràfiques de l'Angelina Miró enriqueixen el llibre amb un simbolisme suggeridor, en la perspectiva de les seves publicacions i, especialment, del quadern educatiu *Mandales* (que en sànscrit vol dir 'cercle, arcada, estrofa'), publicat fa uns pocs anys per l'editorial Pagès Editors (2011). Les seves il·lustracions enriqueixen el pensament i els sentiments del lector amb unes sensacions intuïtives i estètiques.

Des de la meua mirada de teòleg vull acabar aquest pròleg felicitant els autors i la il·lustradora del llibre *La*

Fiula. El sotet d'en Josep, perquè la seva publicació és un cant a l'esperança en aquests moments de foscor, que mostra una vegada més que més val encendre un llumí que maleir la foscor. Forma part de la gran tradició catalana que sempre ha cregut que les petites coses de cada dia, fetes amb il·lusió i esperança, esdevenen espurnes de llum en el món d'avui.

Ramon PRAT i PONS,

Vicari general de la diòcesi de Lleida
i director de l'Institut Superior de Ciències Religioses
de Lleida-IREL.

Lleida, 11 de setembre de 2014
Diada Nacional de Catalunya

ABANS DE COMENÇAR

Sobre el llenguatge

Moltes de les paraules que trobareu en aquest llibre estan escrites tal com les hem escoltades. Hem pensat que escrivint-les de manera normativa perdrien tot el seu encant. Seria com traïr les persones que les diuen. Per això hem posat en cursiva les conjugacions verbals quan no es corresponen al català estàndard i hem incorporat un petit diccionari al final del llibre amb paraules i expressions pròpies del Baix Segre i de la Franja de Ponent, així com amb lèxic pagès que s'està perdent fins i tot als pobles.

Les fiules

Són narracions curtes. Petites històries del poble i la seva gent que, malgrat la seva aparença senzilla, són lliçons de vida.

Les fuletes

Dites o refranys que expressen la saviesa del món camperol.

Noms propis

En algun apartat del llibre surten alguns noms que, per a donar més autenticitat a la narració, s'han fet coincidir amb renoms de l'únic poble del món on s'ajunten els rius Segre i Cinca. Encara que els noms són reals, la història que s'explica és fictícia i per això demanem disculpes a qui es pugui sentir molest per la seva utilització.

El perquè d'aquest llibre

Som conscients que entrem en una etapa nova de la vida. Fa deu anys va morir el pare i el seu record

inspirador ens va fer adonar que amb la seva generació s'acaba una època. El que va començar sent un petit —gairebé personal— homenatge als nostres progenitors es va anar convertint en un reconeixement tant al poble on ens vam criar, que ens ha fet ser com som, com a aquesta generació de pagesos que amb gran humilitat i senzillesa eren autèntics pous de saviesa. Filòsofs que no havien pogut rebre una formació acadèmica. Persones que estimaven la natura i sabien escoltar-la. Esperem que en gaudiu llegint-lo tant com nosaltres escrivint-lo i que trobeu en el Josep i la Teresa el reflex d'aquelles persones que trobeu a faltar i que us han modelat com a persones. Aquesta és, almenys, la nostra intenció.

INTRODUCCIÓ

Vaig tornar a la feina, però només per acomiadar-me dels amics i del meu cap, l'home que em va donar el consell que em va canviar la vida: "Vés, busca un poble petit a la muntanya i descansa, perquè estàs confús i estressat. Procura descobrir què és el que et convé." I així ho vaig fer. Ha passat molt de temps. He estat anys recorrent món, buscant-me a mi mateix. He descobert cultures increïbles, he vist paisatges exòtics però el *jefe* tenia raó. Necessitava un poble petit per iniciar la metamorfosi. No el vaig triar a la muntanya, com ell em va recomanar. Una sèrie de casualitats em van portar al tram baix del Segre. I allí vaig conèixer el meu amic Josep. Les converses que vaig tenir amb ell en el seu Sotet em van ajudar a ser qui sóc ara.

Ha passat molt de temps i sé que ell ja no hi és. Però he sentit la necessitat d'acomiar-me'n. De tornar on va començar tot. Era finals d'abril, la plaça de la Creu era plena de gom a gom. Tot homes. Les dones eren a dins de l'església. Dia de funeral. Ho havia vist altres vegades, aquell estiu que vaig ser al poble. Quan em van explicar que aquella plaça es deia com es deia perquè antigament hi havia una creu de terme al bell mig. O potser perquè anys enrere s'hi va plantar una creu de ferro per commemorar que van venir de visita uns missioners franciscans a explicar que a l'altra punta del món hi vivien unes persones que, malgrat no tenir res, sempre estaven contentes.

El campanar estava imponent. És dels pocs que he vist acabats en punxa, segurament fruit d'alguna remodelació per evitar les desfetes que feia la pluja. Al capdamunt està coronat per nius de cigonyes que ja no volen marxar; les

campanes, un rellotge que quasi sempre estava parat, —tot i que aquell dia funcionava— i, mig amagat, l'àngel que es quedà extasiat quan tornava d'acompanyar el sant.

S'havia mort Manelet. O Manolito, com li deien familiarment. Era un bon amic d'en Josep.

Vaig esperar que sortissin del temple i vaig anar a acompanyar el dol; com si fos Josep el que em guiés i volgués estar allí present, confortant els familiars i fent-los saber que plegats tornaran a fer grans caminades, amb l'escopeta, fent petar la xerrada, acompanyats pels seus amics els gossos, els conills, les perdius i alguna llebre.

En passar la comitiva, se m'apropà un avi, de cabell blanc i ulls clars, que em va dir: “Tu ets aquell noi que fa uns istius vas estar amb Josepet, no?” Vaig assentir amb el cap. Continuà: “Tenim sort la gent gran, perquè Déu ens va escurçant la memòria a mesura que ens va costant d'entendre aquests misteris. Déu n'hi do enguany, portem una ratxa!” Sense dir res més va tornar a la cua.

Vaig assabentar-me que aquell senyor es deia Manuelet i era, possiblement, l'últim gran amic d'en Josep.

Els fills de Josep m'havien explicat que ja feia uns quants anys que els havia deixat. Va marxar un mes d'agost, de molta calor, en què hi va haver un gran incendi a les serres que envolten el poble, i que es va poder acomiadar de tot i de tothom, especialment dels seus amics Sebila, Cristòfol, Blanco, Sanet, Magina, Roca, Pastisser, Batà, Felip, Manolito..., i del mossen, és clar. Ells ho pronunciaven així: *mossen*, sense accent, cosa que al principi de ser al poble se'm feia molt estrany.

Em van dir que les seues últimes paraules van ser: “Aquest cop l'he sorprès jo. Expressions!”

Caminava carrer de Mequinensa amunt. Tot m'era desconegut. Davant de la seva casa havien fet una plaça. Una escultura recordava que, antigament, allò era l'antic forn del poble. Assegut una estona en un banc d'aquesta nova plaça, vaig observar com, en un racó on jugaven uns nens, s'hi anaven aplegant un munt de fulles que el vent anava arremolinant capriciosament.

Al cap d'una estona vaig aturar el cotxe al davant del Sotet. No va ser difícil trobar-lo. L'horta no canvia tant. Vaig observar el caixer, ple de canyes i herbes que el guarneixen d'una manera desordenada però elegant. Tot, en conjunt, fa patxoca. A la vora de la fiula encara s'hi podien veure els rosers, una parra i el magraner, sense esporgar.

Vaig anar cap a la fiula, caminant per on havia estat la fassera, i vaig posar la mà al braçal. L'aigua s'escolava entre els dits, agraïda, com si no hagués passat el temps. A la vora de la fiula, l'estellador estava estirat i sec. Descansava.

Em vaig sorprendre que encara recordés aquelles paraules, aquell llenguatge característic del poble, que feia tant de temps que no escoltava ni pronunciava.

La botzina d'un tractor m'alertava que el cotxe feia nosa. Una última mirada des del cotxe. Al fons, les canyes, majestuosos, m'anaven saludant amb els seus plomalls. Em va vindre al cap aquell pensament: "Els fills no vénen a veure el Sotet, vénen perquè ell els vegi."

Vaig engegar el cotxe i, quasi sense adonar-me'n, vaig exclamar: "Expressions!"

FIULA 1

COM VA COMENÇAR TOT PLEGAT?

—Ara et faré unes preguntes molt filosòfiques, Josep: D'on venim? On anem?

—No ho sé, Jordi. Però segur que el camí de tornada serà el mateix pel qual hem arribat. Diuen que tot va començar amb un pet, i penso que és una bona idea perquè, ben mirat, tot comença amb un bon pet. Ara bé, un amic amb sotana em va contar que la resposta pot estar a la terra. —De sobte, va semblar que perdia el fil de la conversa, però, en realitat, allò que el va sorprendre li va servir per reblar el clau—. Mira, un cuc! Segurament un dia Déu, *juant*, va fer un moviment amb el dit per terra i li va sortir una rodona i va aparèixer l'anella del cuc, la del cap, després va fer-ne més i li va donar l'alè i es va començar a bellugar. Estic segur que aquestes coses van començar *juant*, com, si no, hagués pogut sortir una cosa tan original.

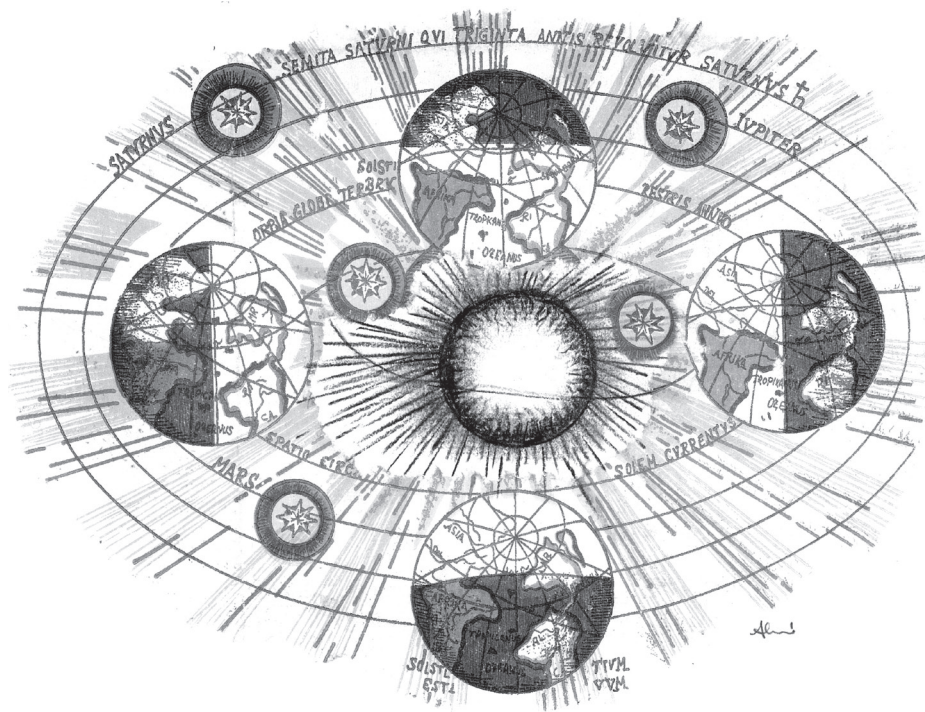
En algun lloc he llegit que Déu “jugae amb la bola de la terra i disfrutae amb les criaturetes.” Segurament, així van aparèixer el verd i la humitat, l'aigua i la terra, amb molta llum tant de dia com de nit. Va enviar a l'aigua aquella cosa bellugadissa, sense forma. I aviat li van aparèixer els ulls, no perquè els necessités, però per a diferenciar-se una mica de les herbes i les pedres. A poc a poc li van sortir a la cara uns forats per a entrar-li les olors. Va passar molt temps, però al final també li va sortir la boca. I més tard, quan es va adonar que amb aquell pas no arribaria massa lluny, li van començar a sortir les potes. Però no va acabar aquí la cosa: es va fer curiós i ho va voler tocar tot, per això en alguna pota li van sortir uns dits llargs. A poc a poc va anar deixant les anelles menys importants i només es va quedar amb les que va

creure que li podien anar millor. Va haver de pujar als arbres per a poder-ho veure tot. Alguns dels seus amics ja s'hi van quedar, però els més agosarats van voler saber què hi havia al fons de les aigües. Era feliç amb tot el que descobria, *entree i sortie* de l'aigua. I fins i tot, alguns de més valents, amb el temps van arribar a volar i ja no van voler tornar amb els seus amics de l'aigua.

Un dia va parar de fer el que estava fent i va començar a observar tot el que tenia. Li va agradar i se li va despertar alguna cosa dins seu. Es va començar a preguntar d'on venia. Què hi feia, allí. I va començar a caminar, a buscar-ho. Jo diria que encara ho està buscant. Encara que sé d'algú que ja ho ha trobat.

—Penses que va ser així, Josep?

—T'has quedat distret, eh? Qui sap? *Estaes* tan atent! Ep!, ara ha marxat el cuc, a ell potser no li ha agradat massa la historieta.

FIULA 2
EL BON HUMOR

—Sembles content, avui, Josep.

—Per què ho dius?

—Perquè estàs xiulant.

—És veritat, però molts cops s'ha de xiular per estar content. No sap cantar qui canta sinó qui canta per saber-ne. Escolta! No sents una cançó?

—Sí. Una cançó monòtona i quasi molesta que ve d'aquells arbres.

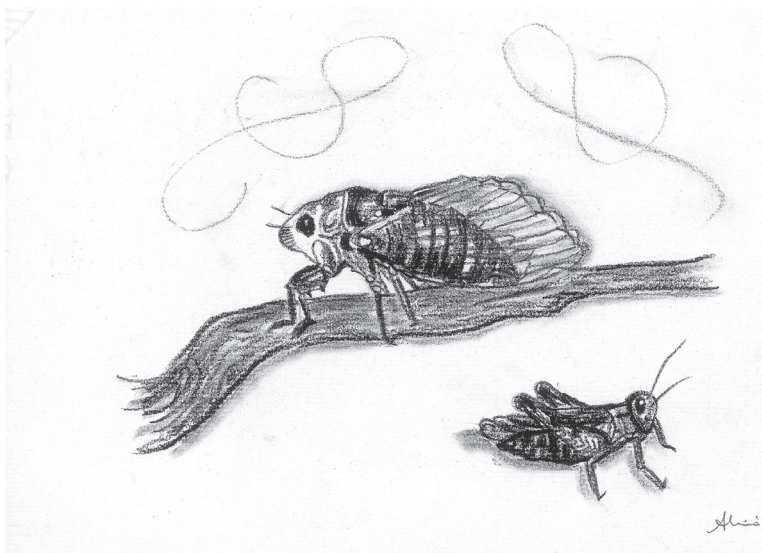
—Són les alegres “cigarres” que no paren mai de cantar amagades darrere de les rames. I què més sents? —Jordi va afinar l'orella i va escoltar una altra cançó, aquesta més sincopada i no tan forta.

—Són els grills i els altres músics de la mateixa orquestra, però estan més lluny del pati de butaques.

—També escolto els ocells —digué, de sobte, Jordi, com si hagués descobert la resta dels cantants.

Tot el Sotet, de fet, era un guirigall. I quan vaig arribar no els sentia. Vaig pensar en veu alta: “Tots aquests, ben entrenats, podrien fer una bona orquestra.” Josep em va treure de les meves cabòries.

—Anem a treballar que aquests ja tenen la feina feta.

FIULA 3

L'ESTACIONALITAT

—Josep, com és que aquests arbres estan tan carregats de fruits i aquells altres estan menys verds i amb poques fulles.

—Vaige ets observador! Perquè són arbres diferents i cada un dóna fruita en una determinada estació. Els arbres, cadascun d'acord amb la seua classe, donen el que poden i a mesura que passa el temps es van renovant. Ells no es preocupen si se'ls moren les flors o els cauen les fulles; saben que ara els toca això, però quan *arribo* la seua estació quedaran vestits de fulles verdes i plens de fruita. Com sempre, aquesta temporada de poca activitat és necessària perquè quan *sigo* el torn de l'estació esperada ho *donon* tot. Ara això ha canviat molt. Avui en dia, ja no s'aprecia aquest valor en les coses, és com si haguéssim perdut les normes de la naturalesa: les estacions, les fases de les llunes i les dites dels vells.

Josep no les havia oblidat. Va recordar en veu alta: “Si vols tindre bon favar, pel Pilar has de plantar. Si vols tindre bona col, planta-la al juliol.”

—Ara es pot trobar qualsevol verdura i fruita durant tot l'any, i això et fa perdre el delit de tindre les coses quan toca —va prosseguir—. Es viu en un món on tot es té abans d'hora i és per això que no s'aprecien les coses. La gent pensa que tot es pot aconseguir fàcilment i a qualsevol hora, sense massa esforç. Ningú no vol esperar per a res! A la fruita se la fa madurar abans, les verdures es planten fora del temps, pocs escolten el que diuen els vells i les llunes. Els fills volen ser grans abans d'hora, els joves volen gaudir del que encara és verd, i els vells ens resistim a agafar la gaiata, portar boina o deixar el tractor

als més joves que vénen darrere. Em ve al cap un escrit que vaig llegir d'un monjo de Poblet, sobre les estacions, que era molt bonic; no me'n recordo gaire, però acabava més o menys així: "...i quan arriba la tardor, afinats ja els instruments i després d'uns moments de silenci... és la més meravellosa de les decadències. I les decadències produeixen freqüentment els èxits més exquisits." I recorda, Jordi: no és un bon estiu si no fa molta calor, i no és un bon hivern si no fa un fred que pela i cauen algunes volves de neu.

ÍNDEX

Pròleg.....	7
Abans de començar.....	11
Introducció.....	13
Fiula 1. Com va començar tot plegat?.....	17
Fiula 2. El bon humor.....	19
Fiula 3. L'estacionalitat.....	20
Fiula 4. No tindre pressa.....	22
Fiula 5. No hi ha res fàcil.....	24
Fiula 6. Juar, treballar i dormir.....	26
Fiula 7. Ser flexible.....	29
Fiula 8. Costa fer el niu.....	30
Fiula 9. Treball i dedicació amb mesura.....	31
Fiula 10. L'honestedat.....	32
Fiula 11. L'amic Pinxo.....	33
Fiula 12. Badar.....	35
Fiula 13. La por.....	36
Fiula 14. Hi ha alguna cosa impossible?.....	37
Fiula 15. Primer l'1 i després el 2.....	38
Fiula 16. El carrer.....	39
Fiula 17. En forma.....	41
Fiula 18. El blet i la verdolaga.....	42
Fiula 19. Què vull ser demà?.....	44
Fiula 20. Tothom fa olor.....	45
Fiula 21. Aprofitar l'avui.....	46
Fiula 22. No cal fer massa obres.....	47
Fiula 23. La vellesa i l'ombra.....	48
Fiula 24. L'encanteri.....	50
Fiula 25. Mai no estem sols.....	51
Fiula 26. El pagès sap llegir les estacions.....	53
Fiula 27. Els amics.....	54
Fiula 28. El forat.....	55
Fiula 29. Poca diferència.....	57

Fiula 30. He sigut coherent.....	58
Fiula 31. La humilitat.....	59
Fiula 32. L'eternitat és una paraula molt llarga.....	60
Fiula 33. El menjar no ho és tot.....	63
Fiula 34. Els pastors no es fan, naixen.....	65
Fiula 35. Negre només el color.....	67
Fiula 36. Adaptar-se.....	68
Fiula 37. No fer res és fer poca cosa.....	70
Fiula 38. L'urgent i l'important.....	71
Fiula 39. Compte amb qui et <i>jues</i> els quartos.....	73
Fiula 40. Estar content amb un mateix.....	74
Fiula 41. Amb això n'hi ha prou?.....	76
Fiula 42. Els ametllers.....	78
Fiula 43. Les oportunitats.....	80
Fiula 44. Vés caminant.....	81
Fiula 45. Sortir ben batejat de casa.....	82
Fiula 46. Què deixarem d'herència.....	83
Fiula 47. La riquesa.....	84
Fiula 48. Visitar la terra de tant en tant.....	86
Fiula 49. No tot són flors i violes.....	87
Fiula 50. Històries de vora el foc.....	89
Fiula 51. Altres vents.....	90
Fiula 52. Tot serveix per a alguna cosa.....	91
Fiula 53. Aixeca't i tornem-hi.....	92
Fiula 54. El boig del poble.....	93
Fiula 55. S'ha de portar una aixada de més.....	94
Fiula 56. Tot és color.....	95
Fiula 57. Per tirar endavant.....	96
Fiula 58. No cal córrer.....	97
Fiula 59. Paraules, les justes.....	98
Fiula 60. Totes les feines no són iguals.....	99
Fiula 61. Déu hi és.....	101
Fiula 62. El pagès a tot arreu té un sotet.....	103
Fiula 63. Temps, tothom té el mateix.....	104
Fiula 64. Què no faríem pels fills.....	106
Fiula 65. Un pa davall del braç.....	107
Fiula 66. Tothom necessita un puntal.....	108
Fiula 67. Potser ho tenim.....	109

Fiula 68. Les gàbies no són bones	110
Fiula 69. Per dir alguna cosa	111
Fiula 70. Rucades.....	113
Fiula 71. Si no fos.....	114
Fiula 72. Els de fora de casa	115
Fiula 73. La pràctica.....	116
Fiula 74. El caçador	117
Fiula 75. No hi cauen totes a les borrasses.....	119
Fiula 76. L'aigua, una altra mestressa	120
Fiula 77. La missió dels pares?.....	121
Fiula 78. No n'hi ha prou amb ser bo	122
Fiula 79. Fer ganxos.....	123
Fiula 80. La venjança dels caragols	124
Fiula 81. Només s'avorreix qui vol	125
Fiula 82. El metge de casa	127
Fiula 83. La creació de la raça negra.....	128
Fiula 84. El privilegi de la fiula.....	129
Fiula 85. Queixar-se sempre serveix.....	130
Fiula 86. Què volem més?.....	131
Fiula 87. Les claus.....	132
Fiula 88. Déu deixa fer.....	133
Fiula 89. No volem perquè no volem	134
Fiula 90. Les paus	135
Fiula 91. Al mal temps, bona cara.....	136
Fiula 92. I si això no s'acaba aquí?.....	137
Fiula 93. Preguntes de la vora el riu	139
Fiula 94. Que no es faci gros	140
Fiula 95. A cada festa el seu vestit.....	141
Fiula 96. Què hi fem, aquí dalt?.....	142
Fiula 97. El millor llibre	143
Fiula 98. La fita.....	144
Fiula 99. Llocs serens amb vent.....	145
Fiula 100. Ens tornarem a veure?.....	147
Les fiuletetes.....	149
Vocabulari i expressions.....	161
Agraïments	168
Bibliografia.....	169